

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENEK

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ček račun. Ljubljana št. 10650 in 10349 za inzerate; Sarajevo št. 7763 Zagreb št. 59011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Nemci pri nas in naši pri Nemcih

V nedeljo je v Novem Sadu imela občni zbor »Svabsko-nemška kulturna zveza« (Schwäbisch-deutscher Kulturbund), vrhovna organizacija vseh Nemcev v Jugoslaviji. Naši Nemci so obenem obhajali 10-letnico smrti svojega domačega narodnega buditelja in pesnika Adama M. Gutenbrunn. Zborovanje ni imelo značaja občnega zbora z navadnimi spremljevalnimi okoliščinami, kakor so podrobne razprave o raznih upravnih zadevah, temveč je to bila resna in močna manifestacija nemstva v Jugoslaviji.

Nad odrom je visel ogromen napis »Schwäbisch-deutscher Kulturbund«, na levi čez jugoslovansko zastavo geslo »Zvesti državi!« (staats-treu), desno zopet na barvah obdovavskih Svabov (zeleni in beli) »Zvesti narodu!« (volks-treu). To je geslo nemške kulturne zveze, ugostavlja »Deutsches Volksblatt«, osrednje glasilo Nemcev v Jugoslaviji. »Zvesti državi, zvesti svojemu ljudstvu in vdani svojemu kralju« je vzkljikal senator dr. G. Grassl v uvodnem govoru.

Poleg delegatov, ki so predstavljali 50 kulturnih organizacij, včlanjenih v zvezi, so prišli na zborovanje tudi predstavniki oblasti in jugoslovanskih kulturnih ustanov, kakor »Srpske Matice«. Ozračje, v katerem se je vršilo zborovanje in samozavesten nastop Nemcev, pričajo pred vsem svetom, da se nemška narodna manjšina pri nas počuti doma. Lahko organizira prireditve, javne nastope, razvija se kulturno in gospodarsko, ne da bi jo večinski narod nadlegoval. Dani so ji vsi pogoji, da lahko ostane svojemu »narodu zvesta«. Če je bila na občnem zboru sprejeta resolucija, ki proglašala Kulturbund za »ognjišče nemške narodne kulture in vzgojalnico čista nemške nar. skupnosti«, čeprav so med to skupnostjo postavljene politične meje, nimamo mi prav nič proti temu. Želimo samo, da bi Nemci priznali pravico do gojitve čista narodne skupnosti tudi manjšinam, ki živijo v njihovih narodnih državah, recimo Slovincem v Avstriji!

Dne 20. junija 1920 so Nemci na velikem taboru pod milim nebom v Novem Sadu položili temelje svoji kulturni in politični zgradbi, ki ji je »Schwäbisch-deutscher Kulturbund« postal varna streha. Adam Müller-Gutenbrunn, ki je prvi pozival svoje rojake na odpor proti madžarstvu, je še doživel ta veliki dan, ko so Nemci lahko svobodno stopili na plan in se organizirali. Z zahvalno pesmijo so zaključili ta tabor; zaslužili so, da bodo lahko v Jugoslaviji svobodno živeli. Šele pod Jugoslavijo se je lahko uresničil njihov sen, »da bi svojo banatsko domovino, razbito na vse kose, zopet zbrali, šele v Jugoslaviji so Nemci lahko šli na delo po Gutenbrunnovi oporoki:

»Versammelt darin die Schwaben wieder und singt die alten, singt die deutschen Lieder!«

(Zberite v njej — domovini — Svabe inajte stare,ajte nemške pesmi.) Senator Grassl je v svojem govoru lahko nastvil na jugoslovanska oblastva prošnjo, naj »še nadalje s simpatijami spremljajo delovanje kulturne zveze.«

Med težnjo narodnih manjšin, da bi ostale »zveste svojemu narodu« in da bi gojile čut skupnosti z njim, da bi razvile svojo kulturo z vsemi narodnimi polji, čeprav jih ločijo od večinskih narodov politične meje, in med zatrevanjem, da hočejo ostati zvesti državi, v kateri živijo, ne vidimo mi nikakega protislovja. Nikakega protislovja ne najdemo v geslu »Zvesti narodu in zvesti državi!«, kakor tudi ne v namenu, izraženem v resoluciji v Novem Sadu, »da se hočejo nemške narodne skupine razvijati v duhu trdne zvestobe do prirojene narodnosti in v duhu ljubezni do kralja in domovine.« Naj bodo o tem Nemci v Avstriji in Nemčiji prepričani!

Ce v Sloveniji kljub temu gledamo na problem nemške narodne manjšine nekoliko ostreje kakor n. pr. sosedni Svabov v Banatu, so za to dani temeljiti razlogi v zgodovini našega političnega življenja in tudi precej drugačni politični usmerjenosti nekaterih nemških skupin v Sloveniji v primeri z usmerjenostjo banatskih Svabov. Naj vendar že Nemci priznajo, da si Slovenci in Nemci stojijo nasproti kakor večinski narod proti manjšini, ki je bila nekdanj nositeljica političnega, gospodarskega in kulturnega pritiska nad nami in ki je še danes ohranila svoje gospodarske pozicije, ki si jih je lahko ustvarila radi svojega privilegirane položaja pod Avstrijo. Da pa nismo prežeti z masčevalnimi strastmi, Nemci sami dobro vedo. (Če se nam je po 15 letih posrečilo nacionalizirati gasilska društva ob mejli). Gotovo ne pretiravamo, ako trdimo, da smo v gospodarskem pogledu celo v defenzivi proti nemškemu kapitalu! Kadar nemški tisk izven Jugoslavije nasteva, kaj vse so Nemci imeli v Sloveniji pod Avstrijo, tako rad pozablja, da so n. pr. kulturne ustanove, šole in razna nemška društva bila namenjena avtohtonemu prebivalstvu in da so bila nemška zato, da bi se to prebivalstvo pomemilo, in ne zato, da bi se v njih vzgajali Nemci! V zvezi s politično usmerjenostjo naših Nemcev je treba omeniti, da so se prav po Hitlerjevem nastopu pojavila ob meji znamenja, ki še danes utemeljujejo sum, da se pojma »zvest narodu« in »zvest državi«, v srečo obmejnega Nemca ne krijeta.

Končno še drugi razlog, ki ga moramo v zadnjem času vedno bolj upoštevati pri presojanju obnašanja Slovincem nasproti nemški manjšini. Na Dunaju naj nikaner ne podcenjujejo koroškega vprašanja! Vprašanje narodne manjšine na Koroškem obstoji in postaja vedno bolj akutno. Kaj čuda, če smo v narodnem pogledu danes bolj občutljivi, saj živimo v narodni državi. Povsem naravno tudi, da pri nas zanimanje za narodne manjšine izven Jugoslavije vedno bolj raste. Ne samo to, položaj naše manjšine na Koroškem se neprestano slabša.

Nemški državniki govore...

Hitler sveto obljublja nemški mir

Dopisniku »Matina« je Hitler dal najmiroljubnejšo izjavo: Pripravljen sem dati vsa jamstva za obrambo evropskega miru

Pariz, 22. nov. b. Jutranji »Matina« objavlja v uvodniku razgovor dopisnika pariškega »Information« z nemškim državnim kanclerjem Hitlerjem. V teku tega razgovora, prvega, ki ga je imel Hitler s kakim francoskim časnikarjem, je izjavil vodja nemške nacionalno-socialistične delavske stranke in šef nemške vlade sledeče:

Pojška-Nemčija

»V Evropi ne obstoja trenutno noben spor, ki bi lahko povzročil vojno. Vse se lahko uredi med posameznimi vladami in narodi, če bi le-ti imeli potrebno poštenje in zmisel za odgovornost. Pogledajte recimo Poljsko in Nemčijo. Med obema državama obstojata razpota in sporne točke, vendar pa tudi tu ni ničesar takega, da bi bilo treba prelivati dragoceno človeško kri. Meni delate krivico, ko stalno zatrjujete, da želimo vojno. Vojno? Ali sem mar norec? Z vojno se absolutno ne bo dosseglo ničesar, nasprotno, z vojno bi se lahko samo še poslabšal sedanj svetovni položaj. Kako bi mogel jaz želiti vojno, ko na nas še vedno ležijo posledice preteklih vojnih strahot? Pred menoj je dolga notranja vojna. Narod sem napotil v novo bodočnost, hočem mu dati tudi veselje do življenja. Kdo naj potem še lahko veruje, da hočem pod takimi pogoji ogroziti svoje lastno delo z novo vojno?«

Na kakšen način bi se mogel doseči sporazum med sosednimi in enakopravnimi državami? Nemški narod ni narod druge vrste, nemški narod je velik, toda z njim postopajo tako, da tega ne morem dalje prenašati. Če hoče Francija svojo varnost zgraditi na materialni slabosti razorožene Nemčije, potem ni možnosti za sporazum, kajti prešli so časi, ko je bilo kaj takega še mogoče. Če pa hoče Francija zgraditi svojo varnost na temelju svobodnih sporazumov, potem sem pripravljen vse slišati, vse razumeti in vse ukreniti. Približno znano je, v čem obstoja nemška zahteva po enakopravnosti. Moralno gre za absolutno enakopravnost. Kar se tiče njene praktične izvedbe, se to lahko izvrši v etapah, kar ne bo težko in tudi ne nemožno, da se sklenejo sporazumi v vseh podrobnostih.

Enakopravnost

Odgovarjajo mi: enakopravnost, da, toda nobene enakopravnosti brez protiuslug. Vprašati moram: kakšne protiusluge? Na koncu vseh koncev bo potrebno, da se svet sezna ni s pravo vsebino besede varnosti. Jaz sem v nemški politiki odločen in če dam svojo besedo, imam navado, da jo tudi držim. Če bi se slučajno sestel s kakšnim francoskim ministrom in bi se z njim razgovarjal med štirimi očmi, da na primer za rešitev saarskega vprašanja ni po mojem mnenju nobenih nasprotij

več, potem bi lahko razumel, če bi se mi odgovorilo: Hitler snuje nekaj tajnega. Vedno lahko pričakujemo od njega iznenadenja. Toda jaz sem to rekel svojemu narodu, od katerega sem zahteval, da mojo politiko potrdi: da je za nas usoda Alzacija in Lorene zapečatena. Narod je odgovoril. In kaj se še pričakuje od mene, da rečem?

Govorimo sedaj o francoski varnosti. Če bi mi rekli, kaj naj storim za to varnost, bi to dragevolje storil, samo če ne bi zahtevali nekaj poniževalnega in nekaj, kar bi ogrozilo moje lastne države. Tako je na pr. pisal neki angleški časnikar, da bi se zavoljo ohranitve evropskega miru moralo dati Franciji neke vrste dopolnilno varnostno jamstvo v obliki obrambne zveze z Anglijo. Če gre za defenzivno zvezo, potem to prav rad odobravam, ker ni moj namen, da preprečujem drugim, če se hočejo zavarovati.

Nazaj v Zenevo? Ne!

Končno je Hitler na vprašanje pariškega časnikarja, če je mogoče, da se vrne Nemčija v Zenevo, odgovoril: Z izstopom Nemčije iz Zveze narodov sem storil potrebno delo. Prepričan sem radi tega, da sem s tem pripomogel k prepotrebnim jasnosti. Nikdar se ne bom vrnil v Zenevo. Zveza narodov je mednarodni parlament, v katerem posamezne

skupine debatirajo in agitirajo med seboj. Posledica tega je bila, da so se nesporazumi v Zenevi še bolj zaostriili, namesto da bi se našla rešitev. Nasprotno pa sem vedno pripravljen — in to sem tudi dokazal — da hočem ob vsaki priliki pogajati se in razgovarjati se z onimi, ki to želijo.

Göbbels priznava tajno oboroževanje Nemčije

Tajna navodila agentom v inozemstvu

Pariz, 22. nov. AA. Havas poroča: »Petit Parisien« nadaljuje objavljane nemških zaupnih dokumentov ter je objavil dolga navodila za tajno oboroževanje v inozemstvu. V teh navodilih pojasnjuje nemška vlada odhod Nemčije iz Zeneve in nemško stališče o oboroževanju ter o stanju nemške oborožbe. Dalje komentira francosko in angleško zadržanje v Zenevi in pravi: »Vedeli smo, da je stališče Francozov in Angležev temeljilo na poročilih francoski vladi, ki so jih poslali njeni tajni agenti v Nemčiji. V teh poročilih je govora o sinem tajnem oboroževanju Nemčije ter o splošnem pripravljaju Nemčije na nov vojaški spopad.«

»Prav tako smo vedeli,« nadaljuje zaupni dokument, »da so nemški emigranti informirali francoske agente o vojaški organizaciji Nemčije, vedeli smo tudi, da so bivši poslanci razpuščenega rajstaga sporočili našim nasprotnikom strogo zaupne informacije, ki so jih dobili parlamentarni odbori.

Te informacije so dale prejšnje vlade odboru bivšega rajstaga. Ni nam mogoče, pa tudi ni potrebno spuščati se v podrobnosti o informacijah, ki jih je na ta način dobil nasprotnik Nemčije v roke, jasno je pa, da mora nemška propaganda v inozemstvu te informacije postaviti na laž.«

»Obnašanje francoske vlade,« nadaljuje zaupni dokument, »ni nesporedni povod za korak nemške vlade, temveč docela nerazumljivo zadržanje angleške vlade, ali bolje njenega zunanjega ministra Johna Simona. Ni še jasno, ali se je dal g. Simon prepovoriti od svojih francoskih prijateljev, ali je po angleška vlada sama od sebe sklenila stopiti iz svoje rezerve. Ker je g. Simon židovskega porekla, je razumljivo, da se da voditi po sovražnem čustvu nasproti Nemčiji in da bo skušal uspešno vplivati na svoje tovariše v vladi. Zato mora nemška propaganda gledati, da se v bodoče obrne direktno proti Angliji, še bolj kakor doslej.«

na kongresu poganjskih »nemških kristjanov« ni nobeden številnih pričujočih visokih cerkvenih dostojanstvenikov dvignil proti izvajanjem govornika Krausa, ki je razlagal svojo novo poganjsko vero Spomenica končuje s tem le stavkom: »Mi oznanjavalci evangelija nočemo zaslužiti očitka preroka, ki govori o »molčičih psih«, ampak smo svojim župnijam in svojim vernikom dolžni, da se postavimo v bran proti vsakemu, ki lažljivo zavija resnico. Mi pripoznamo slovesno vse sveto pismo stare in nove zaveze, ki je edina smernica za našo verodrževnost in za naše življenje, in mi vztrajamo pri veri naših očetov v smislu razlage reformacije.«

»Prager Presse« pristavlja: »Vse to daje vedne bolj vtis, da prihaja kulturni boj.«

Nova država se je odcepila od Kitaja

USA bodo zasedle Vladivostok?

Nanking, 21. nov. Poveljnik vojaških sil v kitajski provinci Fukien je proglasil neodvisnost province Fukien od centralne vlade kitajske republike v Nankingu. Izjavil je, da bo za kritje stroškov za prehrano vojaštva prevzel vse dohodke države v tej provinci. V glavnem mestu province Fukien, Amoy, je proglašeno obsedno stanje. (Provinca Fukien leži severno od Kantona in šteje nad 14 milijonov prebivalcev. (Op. uredn.)

Tokio, 21. nov. V zvezi z obnovitvijo rednih diplomatskih odnosov med Združenimi državami in Sovjetsko Rusijo se širijo tukaj in po kitajski obali najrazličnejše vesti o nadaljnjih obrambnih pogodbah, ki sta jih Roosevelt in Litvinov baje sklenila v Washingtonu. Tako poročajo iz Harbina.

rodne nestrpnosti, najmanj pa tisti, ki so Slovence proglašali za hlapce Herrenvolka. Toda, ali bi bilo kaj čudno, če bi tudi pri nas glede nemškega vprašanja prišlo do odločilne besede struje skrajnega nacionalizma sprčo dejstva, da se koroško vprašanje ne zgane z mesta? Čedajle bolj se pri nas tudi oglašajo z zahtevo, naj bi se vprašanje koroških Slovincem spravilo pred Zvezo narodov, saj slovensko manjšino v Avstriji ščitijo mednarodne pogodbe.

Kancler Dollfuss ima moč; danes ni več vezan na stranke, ki zahtevajo narodno smrt koroških Slovincem. V 24 urah lahko odstrani skalo, ki zapira pot do iskrenega sodelovanja ob meji in med obema državama sploh. Jugoslavija je tudi z rešitvijo zadeve »Celjskega doma« pokazala dobro voljo. Lojbe.

da sovjetski politični krogi raznašajo vest, da se odslej ameriško tihomorsko brodoge, ki je nastanjeno na kitajski obali in na Filipinih, usidralo v Vladivostoku, da štiti ameriško trgovino s Kitajsko in z mandžursko državo. V Tokiju samem pa se je raznesla vest, da je Sovjetska Rusija pooblastila Litvinova, da ponudi Združenim državam severni del Sahalina v odkup ali pa vsaj v dolgoročno najemino. Amerika bi bila pripravljena vložiti veliko denarja, da izkoristi velika naravna bogastva (petrolej), ki se nahajajo na otoku Sahalin.

Japonsko zunanje ministrstvo je bilo prisiljeno, da zavzame v uradni izjavi stališče proti tem vestem, ki so začele zelo vznemirjati japonsko javnost. Zastopnik zunanjega ministrstva je namreč poklical k sebi domače in inozemske časnikarje ter jim raztolmačil, »da je novoimenovani sovjetski poslanik v Washingtonu g. Trojanovski preveč dober poznavalec Japonske in njenih teženj, da bi dovolil slične politične avanture. On dobro ve, kaj pomeni recimo zbiranje ameriškega brodoge v Vladivostoku, ali kako bi Japonska sprejela vest o prodaji severnega Sahalina. Trojanovski je bil namreč več let sovjetski poslanik v Tokiju in zelo dobro pozna Japonsko in tudi rahločnost japonskega ljudstva in njegove zunanje politike v tem predelu sveta.«

Dunajska vremenska napoved: Pretežno oblačno, na več krajih megla, naraščajoča nagnjenost k padavinam. Polagoma prehod k zapadnemu vremenu.

Zagrebska vremenska napoved: Po večini oblačno in megleno, možne so lokalne padavine, zmerno hladno.